

Hänvisning
VN/3517/2023

Justitieministeriet

Kontaktperson
Adeline Gripenberg
adeline.gripenberg@regeringen.ax
018 25199

registratosrkontoret.jm@gov.fi
kirjaamo.om@gov.fi

Ärende

Utlåtande om utkast till regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av dataskyddslagen, 57 och 59 § i lagen om behandling av personuppgifter i brottmål och vid upprätthållandet av den nationella säkerheten och 12 b § i lagen om förvaltningsdomstolarna.

Bakgrund

Justitieministeriet har begärt ett utlåtande av landskapsregeringen om ett utkast till regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av dataskyddslag (FFS 2018/1050), lag om behandling av personuppgifter i brottmål och vid upprätthållande av den nationella säkerheten (FFS 2018/1054) samt lag om förvaltningsdomstolarna (FFS 430/1999).

I utkastet till proposition föreslås det att dataskyddslagen, lagen om behandling av personuppgifter i brottmål och vid upprätthållandet av den nationella säkerheten och lagen om förvaltningsdomstolarna ändras. Syftet med propositionen är att i lagstiftningen göra de ändringar som är nödvändiga med tanke på genomförandet av Europeiska unionens dataskyddslagstiftning. Det föreslås att det till lagarna fogas bestämmelser som kompletterar den registrerades rättsskydd i situationer där den registrerade inte har fått information om hur ett ärende fortskrider eller om utgången i det.

Vidare föreslås att det till dataskyddslagen fogas bestämmelser om dataombudsmannens rätt att i ärenden där praxis i fråga om lagens tillämpning är vedertagen överföra beslutanderätten på tjänstemän som är föredragande. Syftet med de föreslagna bestämmelserna är att förbättra förutsättningarna för att tillgodose den registrerades rätt att få ett ärende behandlat utan dröjsmål. Denna rätt tryggas i grundlagen och förvaltningslagen.

I propositionen föreslås det att 15 § i dataskyddslagen ändras. Enligt förslaget ska dataombudsmannen i ärenden där praxis i fråga om lagens tillämpning är vedertagen

kunna överföra beslutanderätten på tjänstemän som är föredragande. Syftet med förslaget är att göra det möjligt att snabbare avgöra juridiskt enkla ärenden som emellertid kräver ett förvaltningsbeslut och samtidigt frigöra dataombudsmannens och de biträdande dataombudsmännens resurser till avgörandet av ärenden som kräver större rättslig prövning. Samtidigt är syftet med ändringen att förbättra förutsättningarna för att tillgodose den registrerades rätt att få ett ärende behandlat utan dröjsmål.

I propositionen föreslås det att 21 § i dataskyddslagen och 57 § i dataskyddslagen avseende brottmål ändras. Enligt förslaget ska den registrerade ha rätt att föra ett ärende till förvaltningsdomstolen för behandling i en situation där dataombudsmannen försummar behandlingen av den registrerades ärende eller underlåter att informera den registrerade inom tre månader om hur ärendet fortskrider eller om utgången i det. Genom de föreslagna bestämmelserna säkerställs det att den registrerade i alla situationer som dataskyddslagstiftningen förutsätter har tillgång till ett sådant effektivt rättsmedel inför en domstol som avses i artikel 47 i stadgan om de grundläggande rättigheterna.

Det föreslås att 25 § i dataskyddslagen och 59 § i dataskyddslagen avseende brottmål ändras så att ändring i förvaltningsdomstolens beslut i ett ärende som förts till förvaltningsdomstolen och som gäller en situation med passivitet från dataombudsmannen sida inte får sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen. Syftet med förslaget är att säkerställa att högsta förvaltningsdomstolen inte hamnar att behandla besvärssärenden vars behandling där inte på något sätt ökar partens rättsskydd.

I regeringspropositionen föreslås det att ett nytt 2 mom. fogas till 12 b § Lag om förvaltningsdomstolarna (FFS 430/1999). Förslaget innebär att också en sammansättning med en domare ska vara behörig att behandla passivitetsärenden. Syftet är att en sammansättning med en domare är till för att trygga en snabb behandling av ärendena.

Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2024.

Behörighetsfördelning

Landskapet har i enlighet med 18 § 1 och 4 punkterna självstyrelselagen för Åland (114/1991) (Självstyrelselagen) lagstiftningsbehörighet i fråga om landskapsregeringen och under denna lydande myndigheter och inrättningar, landskapets tjänstemän och kommunernas förvaltning.

I 2 kap. 10 § grundlagen berörs skyddet för privatlivet och personuppgifter, enligt vilken var och ens privatliv, heder och hemfrid är tryggad. Enligt bestämmelsen utfärdas närmare bestämmelser om skydd för personuppgifter genom lag. Riket har enligt 27 § 1 punkten självstyrelselagen lagstiftningsbehörighet i fråga om stiftande, ändring och upphävande av grundlag samt avvikelse från grundlag.

Behörighetsfördelningen för skyddet av personuppgifter framgår inte direkt av självstyrelselagen. Lagstiftningsbehörigheten av den frågan har avgjorts genom lagstiftningskontrollen enligt 19 § i självstyrelselagen.

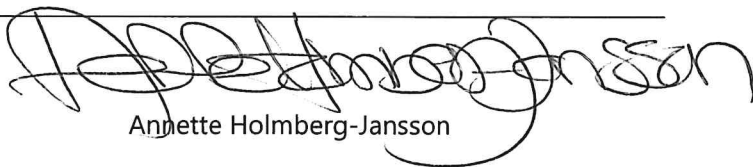
Lagstiftningsbehörigheten i fråga om behandling av personuppgifter prövades i samband med att landskapet fick sin första lagstiftning om personregister för landskaps- och kommunalförvaltningen i början av 1990-talet. Varken personregister eller dataskydd fanns angivet som ett särskilt lagstiftningsområde i den då gällande självstyrelselagen, vilket även är fallet i den gällande självstyrelselagen. Högsta domstolens prövning vid lagstiftningskontrollen gjordes i förhållande till ett landstingsbeslut enligt vilket i riket gällande personregisterlag och personregisterförordning skulle gälla i landskapet, dock enbart i förhållande till rättsområden inom den privata sektorn där landskapet hade lagstiftningsbehörighet. Högsta domstolen konstaterade i sitt beslut från den 27 juni 1991 att då personregisterlagen innehåller allmänna stadganden om personregister kommer den att beröra ett stort antal rättsområden. Högsta domstolen nämnde arbetsavtal, arbets- och bostadsförmedling samt, med vissa begränsningar, näringsrätten som exempel på områden inom landstingets behörighet som skulle komma att beröras av dessa allmänna stadganden om personregister. Högsta domstolens utlåtande innebär att landskapet har behörighet gällande skyddet av personuppgifter inom de rättsområden som landskapet annars också har behörighet inom enligt självstyrelselagen.

Till rikets lagstiftningsbehörighet hör enligt 27 § 22 punkten självstyrelselagen även rättskipning med beaktande av vad som stadgas i 25 och 26 §; förundersökning, verkställighet av domar och straff samt utlämning för brott. Riket har även lagstiftningsbehörighet enligt 27 § 22 punkten om frågor gällande straffrätt med undantag av vad som stadgas i 18 § 25 punkten. Av 18 § 25 punkten självstyrelselagen stadgas det att landskapet har lagstiftningsbehörighet gällande beläggande med straff och storleken av straff inom rättsområden som hör till landskapets lagstiftningsbehörighet. Det här innebär att det förslag som läggs fram i propositionen som berör dataskyddslagen, dataskyddslagen avseende brottsmål och lagen om förvaltningsdomstolarna tillhör rikets lagstiftningsbehörighet.

Synpunkter

Landskapsregeringen konstaterar att den rikslagstiftning som föreslås berör rättsområden både inom rikets och landskapets behörighet. Då det gäller skyddet för personuppgifter har landskapet lagstiftningsbehörighet inom landskaps- och kommunalförvaltningen. Till de delar landskapet har lagstiftningsbehörighet kommer förslaget inte att gälla på Åland. Landskapsregeringen har inte några synpunkter på innehållet i förslaget.

Minister

Annette Holmberg-Jansson

Dataskyddsbud

Adeline Gripenberg